

Cluster secretaris-generaal

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Privaatrecht

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum

7 april 2025

Onze referentie

6285768

nota

Nota naar aanleiding van verslag Wetsvoorstel
drempelverlaging omgang grootouders

1. Aanleiding

Op 25 juni 2024 is het Wetsvoorstel drempelverlaging omgang grootouders, zoals op onderdelen gewijzigd naar aanleiding van het aangenomen en gewijzigde amendement Diederik van Dijk (SGP) (Kamerstuk 36 364, nr. 10), aangenomen door de Tweede Kamer. Op 1 oktober 2024 heeft de vaste Kamercommissie van J&V van de Eerste Kamer verslag uitgebracht over dit wetsvoorstel.

2. Geadviseerd besluit

Uw akkoord met verzending aan de EK van de nota n.a.v. verslag bij het Wetsvoorstel drempelverlaging omgang grootouders.

3. Kernpunten

- Uit het WODC-onderzoek "Omgang tussen grootouders en kleinkinderen" is gebleken dat de drempel voor grootouders om te verzoeken tot een omgangsregeling voor hun kleinkinderen relatief hoog ligt in Nederland. Onderhavig wetsvoorstel voorziet in een Adrempelverlaging voor zo'n omgangsregeling, door te regelen dat grootouders niet langer hoeven aan te tonen dat er sprake is van een 'nauwe persoonlijke betrekking' met hun kleinkind. Het vervallen van deze eis zorgt ervoor dat grootouders gemakkelijker ontvankelijk kunnen worden verklaard voor een omgangsverzoek.
- In de TK is met het amendement Van Dijk (SGP) het belang van het kind meer centraal gesteld bij een omgangsverzoek dat afkomstig is van anderen dan ouders die een nauwe persoonlijke betrekking hebben met een kind (waaronder grootouders). De rechter wijst voortaan een verzoek om omgang af indien het belang van het kind zich tegen toewijzing verzet of indien het kind van twaalf jaar of ouder bezwaar heeft gemaakt tegen de omgang. Ditzelfde geldt voor kinderen jonger dan twaalf jaar, mits zij tot een redelijke waardering van hun belangen in staat worden geacht.
- In het verslag van de EK zijn vragen gesteld door: BBB, GroenLinks-PvdA, VVD, D66, JA21 en SGP. De leden van de PVV fractie hebben zich aangesloten bij de vragen en opmerkingen van de leden van de fracties BBB en JA21.
- In uw reactie op het verslag beantwoordt u deze vragen als volgt:
 - *Hoe waarborgt het wetsvoorstel het belang van het kind en is het voorstel niet vooral in het belang van de grootouders?* (GL-PvdA, VVD, SGP)

U benadrukt dat het wetsvoorstel beoogt de band tussen kleinkind en grootouders te beschermen. Een goede band met grootouders kan bijdragen aan het welzijn van kinderen. U deelt de opvatting dat een kind niet in meer

conflicten moet worden betrokken dan strikt noodzakelijk. Ook als een juridische weg niet open staat kan het kind geconfronteerd worden met conflicten tussen ouders en grootouders over omgang. De rechter kan duidelijkheid bieden en zo een rol spelen bij het beëindigen van een anders voortdurende ruzie tussen grootouders en ouders. Omdat de toegang tot de rechter voor grootouders wordt vergroot is er in die zin sprake van een versterking van hun positie. Dit kan ook in het belang van het kind zijn dat gebaat is bij contacten met grootouders, terwijl ouders daar niet in willen bewilligen.

- *Hoe werkt het bewijsvermoeden uit en wanneer is sprake van een nauwe persoonlijke betrekking? (GL-PvdA, VVD, SGP en BBB).*

Het in dit voorstel geïntroduceerde bewijsvermoeden zorgt ervoor dat grootouders gemakkelijker ontvankelijk kunnen worden verklaard voor een omgangsverzoek, zonder eerst te hoeven aantonen dat er sprake is van een nauwe persoonlijke betrekking. U licht verder toe dat op grond van het wetsvoorstel het wettelijk vermoeden van de aanwezigheid van een nauwe persoonlijke betrekking geldt, maar dat er geen sprake is van een onvoorwaardelijk recht op omgang. De rechter kan in individuele gevallen ook oordelen dat er geen sprake is van een nauwe persoonlijke betrekking tussen het kind en de grootouders.

- *Hoe wordt rechtsongelijkheid voorkomen? (VVD)*

Het wetsvoorstel beoogt de rechtsgelijkheid te bevorderen, door de drempel voor de behandeling van het omgangsverzoek te verlagen en tegelijkertijd voor gevallen waarin een nauwe persoonlijke betrekking evident afwezig is, mogelijk te maken dat een verzoek niet inhoudelijk hoeft te worden behandeld. De rechter dient bij een inhoudelijke beoordeling het belang van het kind voorop te stellen. Daarmee wordt, samen met de in de toelichting daarop aangehaalde voorbeelden, rechtsonzekerheid zo veel als mogelijk weggenomen.

- *Hoe wordt gehoor gegeven aan de zorgen rondom de invulling van het hoorrecht van het kind? (GL-PvdA, D66 en JA21)*

U legt uit dat het voor kinderen een belangrijk recht is om de gelegenheid te krijgen te worden gehoord in procedures die hen aangaan. De wijze waarop een rechter omgaat met het horen van kinderen jonger dan twaalf jaar, hangt af van ieder individueel geval. De rechter kijkt daarbij naar de leeftijd, de ontwikkelingsfase van het kind en of het kind in staat is om zijn of haar gevoelens en mening op een begrijpelijke manier te uiten. Rechters worden specifiek getraind in het voeren van kindgesprekken. Door de regering wordt in het kader van het wetsvoorstel ter versterking van de rechtsbescherming in de jeugdbescherming beleidsmatig uitgewerkt op welke wijze een kind bij een gesprek kan worden ondersteund.

- *Waarom is de reikwijdte van het wetsvoorstel beperkt tot grootouders? (VVD en D66)*

U legt uit dat op grond van de wet iedereen die in nauwe persoonlijke betrekking tot de minderjarige staat, waaronder in voorkomende gevallen broers, zussen en/of stiefgrootouders, verzoeken tot een omgangsregeling kunnen doen. Er zijn geen signalen ontvangen dat deze groepen tegen dezelfde 'drempel' aanlopen bij omgangsverzoeken, waar dit wel het geval is bij grootouders. Voor omgang met broers en zussen en de verlaging van het hoorrecht van kinderen naar acht jaar is aandacht in het wetsvoorstel ter versterking van de rechtsbescherming in de jeugdbescherming. Dit voorstel heeft tot 19 maart 2025 in consultatie gelegen.

Cluster secretaris-generaal

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Privaatrecht

Datum

7 april 2025

Onze referentie

6285768

- *Hoe wordt het risico van verdere juridisering ingeschat en hoe ziet de handhaving van omgangsregelingen eruit? (GL-PvdA, JA21 en VVD)*

Het kind heeft zowel belang bij eerbiediging van de rechten van de ouders, alsook van de leden van de familie in ruimere zin (art. 5 van het VN-Kinderrechtenverdrag (IVRK)) en eerbiediging van familiebetrekkingen en behoud van de eigen identiteit (art. 8 IVRK). Deze belangen kunnen op gespannen voet staan met elkaar. Als dat het geval is, heeft het kind er belang bij dat een rechter een afweging van die belangen kan maken. U benadrukt dat de regering zich blijft inzetten dat ouders en grootouders met elkaar in gesprek gaan, zodat omgang niet via de rechter hoeft te worden afgedwongen. In alle gevallen is handhaving van door de rechter opgelegde omgangsregelingen een uitdaging. Daarom wordt ook het gebruik van mediation gestimuleerd.

- *Welke gevolgen heeft het amendement van Dijk? (D66)*

Door het amendement Van Dijk kan de rechter eerder tot een ontzegging van het recht op omgang komen met grootouders of andere personen die in een nauwe persoonlijke betrekking staan, dan met ouders. Bij ouders ligt de nadruk meer op een wederzijds recht op en belang bij omgang, bij de afweging van omgang met grootouders staat het belang van het kind meer voorop. Niet ieder bezwaar van een kind zal voldoende zijn om tot afwijzing van omgang te komen. Dit sluit ook aan bij artikel 12 IVRK dat voorschrijft dat aan de mening van het kind passend belang wordt gehecht in overeenstemming met zijn of haar leeftijd en rijpheid.

Cluster secretaris-generaal

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Privaatrecht

Datum

7 april 2025

Onze referentie

6285768

4. Toelichting

4.1. Politieke context

Dit wetsvoorstel geeft uitvoering aan de motie Van Toorenburg (CDA), Van den Berghe (GroenLinks), Van der Staaij (SGP), Kuiken (PvdA), Van der Graaf (CU) en Krol (Groep Krol) d.d. 11 februari 2021 (Kamerstuk 31 265, nr. 87) waarin de regering is verzocht de drempel voor grootouders om tot omgang te kunnen verzoeken, te verlagen. In de Tweede Kamer hebben alleen de SP, SGP en VVD tegen het wetsvoorstel gestemd.

4.2. Krachtenveld/Afstemming

De nota n.a.v. verslag is opgesteld samen met DGSenB/Team Familie. Het wetsvoorstel is eerder afgestemd met DFEZ, IRF, DRb, VWS en de Raad voor de kinderbescherming. Er liggen nog twee antwoorden ter afstemming bij de Raad voor de rechtspraak, dit zou kunnen leiden tot een beperkte aanpassing.

4.3. Communicatie

DCOM is geïnformeerd.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Alles in deze nota wordt openbaar met de indiening van de nota n.a.v. verslag bij de Eerste Kamer. De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.